

Historia współpracy dendrologów Czech, Słowacji i Polski

A history of the cooperation between Czech, Slovak and Polish dendrologists

ANTONÍN M. SVOBODA

ul. Měchnická 20, Spořilov 2562, 141 00 Praha 4, Czech Republic
e-mail: a.m.svoboda@seznam.cz

Received: 2 September 2011, Accepted: 15 October 2011

ABSTRACT: Cooperation between the dendrologists of what are now the Czech Republic, Slovakia and Poland goes back to the XIX century, when many Czech gardeners found work in Poland, among the most famous – Joseph Blaszek, Benedict Roezl and Peter Hoser. At the beginning of the XX century many aristocrats and owners of parks, as well as dendrologists, gardeners, and designers from those countries were members of the Austro-Hungarian Dendrology Society founded in Vienna in 1908, which was led by Arnošt Silva Tarouca and Camillo Schneider. Between the wars, even though there were newly formed dendrology societies in both countries, cooperation was not institutionalized, and was limited to individual contacts. After World War II, when in both Czechoslovakia and Poland dendrology societies were dissolved and became sections within botanical societies, contacts were much livelier and more creative. Between 1960–1988 there were ten international dendrological conferences, where the main participants were always Czechs, Slovaks and Poles, particularly at such centres of dendrological knowledge as Průhonice, Mlýňany i Nový Dvůr in Czechoslovakia and Kórnik, Rogów and Warszawa in Poland. The dendrological periodicals of both countries published many articles of each others work (the Polish *Arboretum Kórnickie* and *Rocznik Dendrologiczny* and the Czech *Dendrologická sdělení* and *Folia Dendrologica*), and for many years there was an active exchange of dendrologists of both Academies of Science – the Czechoslovak and the Polish.

Key words: dendrological societies, history of dendrology, dendrological conferences, Průhonice, Mlýňany, Kórnik

Najdawniejsze czesko-polskie kontakty, które mają związek z praktycznym uprawianiem dendrologii, w jej ogrodowej, parkowej czy szkółkarskiej odłonie, datują się na XIX wiek, gdy do Polski trafiało wielu wykształconych ogrodników z Czech. I tak z północnych Czech, z dóbr rodziny Kinských, wyjechał w 1846 r. do Warszawy późniejszy założyciel wielkiej dynastii ogrodniczej, Piotr Hoser. Trzeba też przypomnieć ośrodki ogrodnicze o tak podstawowym w Polsce znaczeniu jak Niedźwiedz i Medyka.

W Medyce od lat 30-tych XIX w. aż do śmierci w 1856 r. pracował i odgrywał w tamtejszym zakładzie ogrodniczym pierwszorzędną rolę, będąc długo szefem ogrodów i *de facto* autorem tamtejszych wykazów roślin, Czech – Józef Blaszek (Krajewski 1982). W pierwszej połowie XIX w. przez jakiś czas w Medyce szefem ogrodów był (najpewniej przed Blaszkem), przed zatrudnieniem się w ogrodach Rothschildów w Wiedniu i, później, w pierwszorzędnym zakładzie ogrodniczym Europy, słynny potem ogrodnik i „łowca” roślin, działający w Ameryce Środkowej – Bene-

dikt Roezl; jak sam pisał o sobie w 1857 – „ancien jardinier en chef à Medica en Gallicie (comte Pawlikowsky)...”. Zupełnie dziś zapomniane kontakty Roezla z Polakami znalazły odzwierciedlenie w nazwach, jakie nadawał niektórym z meksykańskich sosen, których szyszki i nasiona wysyłał na sprzedaż do Europy (Roezl 1857). Większość tych Roezlowych nazw sosen, opublikowanych przez niego w roku 1857 i później (obecnie tylko synonimów), upamiętniało największych ówczesnych europejskich ogrodników i dendrologów. Wśród meksykańskich sosen Roezla mamy więc takie *polonica* jak *Pinus besseriana*, *P. hoseriana* i *P. pawlikowskiana*!

Początki wspólnej pracy naszych dendrologów, która wówczas przybrała już ramy instytucjonalne, widzimy na krótko przed I wojną światową, gdy w 1908 r. w Wiedniu powstało austro-węgierskie Towarzystwo Dendrologiczne dla Wspierania Drzewoznawstwa i Sztuki Ogrodowej w Austro-Węgrzech (Dendrologische Gesellschaft zur Förderung der Gehölkunde und Gartenkunst in Österreich-Ungarn).

Dendrologowie z ziem austriackich, węgierskich, czeskich, słowackich i polskich stworzyli wówczas, pod światłym przewodnictwem hr. Arnošta Emanuela Silva Tarouca, trzecie w Europie towarzystwo drzewoznawcze (pierwsze zawiązali w 1892 r. dendrologowie niemieccy – Deutsche Dendrologische Gesellschaft, a drugie powstało we Francji w 1905 r. – Société Dendrologique de France).

Towarzystwo Dendrologiczne miało w swych szeregach liczne postaci wielkiego kalibru, by wspomnieć członków honorowych i członków-korespondentów takich jak Augustine Henry, Alfred Rehder, Charles Sargent, Homi Shirasawa czy Ernest H. Wilson. Zdecydowaną większość członków Towarzystwa stanowili arystokraci, właściciele parków zamkowych i pałacowych, a czasem i lasów-zwierzyców. Im węższa dziedzina współpracy i działalności, tym mniej zainteresowanych, a więc z kolei teren działalności takiego towarzystwa powinien być odpowiednio rozległy, i tak na szczęście w przypadku dendrologów z Austro-Węgier było. Polaków widać tu niewielu, a ci, którzy wstąpili do Towarzystwa, w ogromnej części pochodzili, rzecz jasna, z Galicji: Julian Brunicki z Podhorców koło Stryja, Feliks Gniewosz z Jasionowa i Władysław Gniewosz z Kont koło Złoczowa, Stanisław Karłowski ze Lwowa, Czesława Kozłowska (wyjątkowo – z wielkopolskiego Tarnówka), hrabiostwo Karol i Małgorzata Lanckorońscy z Wiednia, Edmund Larisch z Bulowic, Julian Mudrak ze Lwowa, Feliks Ostafiński z Medenic, księżna Elżbieta Romanowa Potocka z Łańcuta, Stanisław Piątkowski ze Lwowa i Adam Younga z Trzcińca koło Mościsk (Mitglieder-Verzeichnis 1914).

Austro-węgierskie Towarzystwo Dendrologiczne było dobrą szkołą zawodowego zaangażowania i wspólnego działania, widać to na przykładzie członków-Polaków, z których aż trzech, Brunicki, Piątkowski i Younga, to późniejsi członkowie-założyciele Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego, a wśród pozostałych dziesięciu – dwoje kolejnych wstąpiło z czasem do PTD (hr. Lanckoroński i Feliksowa Gniewoszowa).

Towarzystwo Dendrologiczne rozpoczęło działalność bardzo obiecująco i z wielkim rozmachem: w latach 1911–1914 ukazywało się jego własne czasopismo („Mitteilungen der Dendrologischen Gesellschaft zur Förderung...”), którego wydawcą był E. Silva Tarouca, a redaktorem – sekretarz generalny Towarzystwa, Camillo Schneider. Obaj wspólnie opublikowali też w tym czasie świetne podręczniki traktujące o parkowych i ogrodowych zastosowaniach drzew, krzewów i i bylin, tworzące trzytomową serię „Kulturhandbücher für Gartenfreunde”: „Unsere Freiland-Stauden” w 1910, „Unsere Freiland-Laubgehölze” w 1912, i „Unsere Freiland-Nadelhölzer” w 1913 r. Wydano też cenną, poszukiwaną dla swych wartości i obecnie, serię zeszytów o parkach i ogrodach – „Die Gartenanlagen Österreich-Ungarns im Wort und Bild”; od 1909 do 1915 zdążyło się ukazać sześć numerów.

Austro-węgierskie towarzystwo miało to szczęście, że od początku rozwijało się równoległe z zakładanym właśnie przez swego prezesa, Silva Tarouce, wielkim, nowoczesnym arboretum w Průhonicach pod Pragę; w rzeczywistości to Průhonice, nie Wiedeń, stanowiły „serce” Towarzystwa.

Od samego powstania Towarzystwa, od 1908 r., istniał też w Průhonicach Ogród Dendrologiczny (Dendrologická zahrada), także wspierany przez Silva Tarouce – miejsce wielu znaczących prac introdukcyjnych, agrotechnicznych i hodowlanych (průhonické różaneczniki i azalie!); ta placówka działała aż do 1953 r.

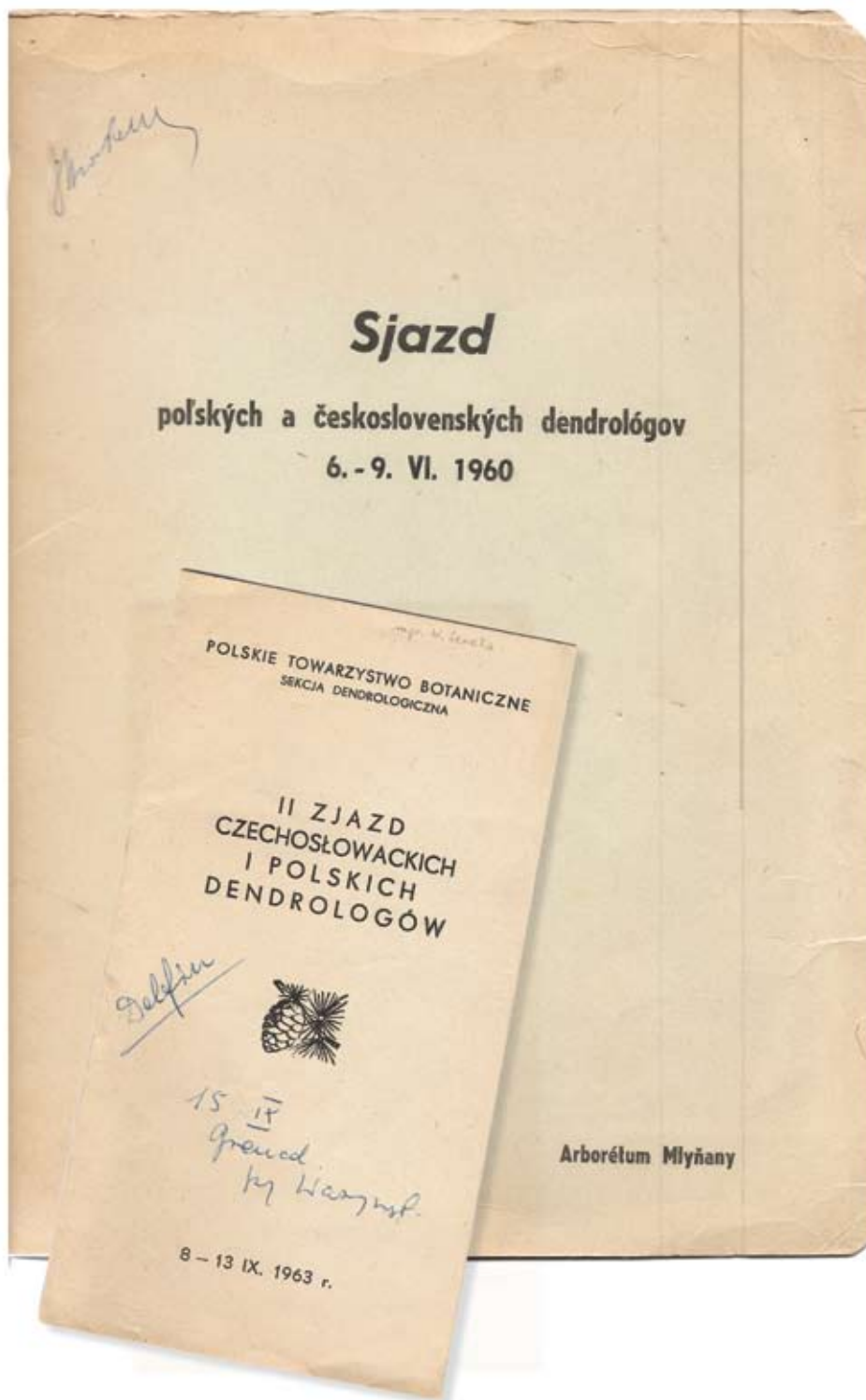
Szczególne miejsce w Towarzystwie miał jego sekretarz, Camillo Schneider, już wówczas autor cenionych na całym świecie dzieł – „Dendrologische Winterstudien” (1903), „Illustriertes Handwörterbuch der Botanik” (1905) i „Handbuch der Laubholzkunde, 1–2” (1904–1912). W 1908 r. C. Schneider poprowadził wyprawę dendrologiczną na Bałkany i Kaukaz, a kolejną – do Chin, rozpoczętą w 1913 r., przerwał wybuch wojny światowej i wyjazd Schneidera na zaproszenie Alfreda Rehdera – do Arnold Arboretum.

Po I wojnie i w Polsce, i w Czechosłowacji powstały nowe towarzystwa dendrologiczne – Československá dendrologická společnost w 1918 r., Polskie Towarzystwo Dendrologiczne w 1924 r., ale bliższej współpracy nie nawiązano. Dla przyszłych kontaktów duże znaczenie miał jednak drobny z pozoru fakt: w 1933 r. na praktykę pomologiczną

Ryc. 1. Stefan Białobok, drugi od prawej, na praktyce w Průhonicach w 1933 r.; pierwszy od prawej – Kotev z Bułgarii (ze zbiorów J. Dolatowskiego)

Fig. 1. Stefan Białobok, second from right, and also Kotev from Bulgaria, first from right, at a practical in Průhonice in 1933 (from J. Dolatowski's private collection)

Ryc. 2. Materiały z pierwszego zjazdu w Młynianach (egzemplarz Stefana Białoboka) i drukowany program drugiego zjazdu, w Kórniku i Poznaniu (egzemplarz Włodzimierza Senety); zbiory J. Dolatowskiego

Fig. 2. Materials from the first conference in Mlýňany (Stefan Białobok's copy), and the printed program from the second conference in Kórnik and Poznań (Włodzimierz Seneta's copy), from J. Dolatowski's private collection

do Průhonic przyjechał młody Stefan Białobok (ryc. 1), po II wojnie twórca i pierwszy, długoletni dyrektor instytutu dendrologicznego w Kórniku. Serdeczne wspomnienia Průhonic, jakie wyniósł z tego pobytu, i nawiązane wówczas kontakty przyniosły owoce pod koniec lat 50-tych ubiegłego wieku.

Po II wojnie w obu krajach sytuacja dendrologów była bardzo podobna. Nie działały już samodzielne towarzystwa dendrologiczne, rozwiązane z początkiem lat 50-tych z przyczyn politycznych, ale ich miejsce z powodzeniem zajęły, pracujące z entuzjazmem i bardzo pręźnie, sekcje

dendrologiczne przy towarzystwach botanicznych. Polska sekcja istniała od roku 1950, czechosłowacką zawiązano w 1958 r. na zjeździe w Muzeum Śląskim w Opawie; inicjatorami byli tam Ivan Klášterský (pierwszy przewodniczący Sekcji), Antonín M. Svoboda, Jaromír Pokorný, Antonín Přihoda i Jan Květ (Svoboda 1984). Skoro tylko w obu krajach działały już sekcje dendrologiczne, od razu pojawiły się plany współpracy i myśl o szerszych spotkaniach; nakreślę tu bliżej te pierwsze kontakty i pierwszy wspólny zjazd.

Przełomowy dla dalszej współpracy był rok 1959, gdy dendrologowie polscy zaprosili Czechów i Słowaków na

swój czerwcowy zjazd we Wrocławiu (przyjechali Ivan Klášterský, Antonín M. Svoboda, František Benčať i Jaroslav Hofman). Jak pisze Zanowa (1960): „W miłym nastroju uczestnicy mieli możliwość podzielić się wrażeniami i spostrzeżeniami i nawiązać bliższy kontakt z kolegami z Czechosłowacji. Przewodniczący delegacji prof. Ivan Klášterský, wznosząc toast za pomyślność polskiej dendrologii i za współpracę dendrologów obu zaprzyjaźnionych krajów zaprosił w serdecznych słowach [...] na II Ogólnokrajowy Zjazd Sekcji Dendrologicznej Czechosłowackiego Towarzystwa Botanicznego, który ma się odbyć wiosną 1960 roku w Młynanach”. Z kolei Klášterský (1959/1960) pisze o zaproponowanym przez Czechów i Słowaków projekcie zawiązania międzynarodowego związku instytucji dendrologicznych, czemu Polacy byli początkowo przeciwni, ale w końcu projekt został „...po živé diskusi a vzájemném výkladu stanovisek v podstatě přijat”. Projekt takiej międzynarodowej unii zatwierdzono po roku w Młynianach. W kilka miesięcy po spotkaniu we Wrocławiu, we wrześniu 1959 r., odbył się zjazd czechosłowackiej sekcji dendrologicznej, w schronisku turystycznym Korab; z Polski przyjechali Tadeusz Gorczyński, Stanisław Kościelny, Kazimierz Browicz, Władysław Bugała i Tadeusz Szymanowski. W czasie zjazdu umówiono się na następny rok, na wspólny zjazd w Młynianach na Słowacji, Szymanowski (1960) napisał: „Delegacja polska doznała ze strony kolegów czeskich

i słowackich tyle objawów wyjątkowej gościnności i dobrej woli, że to będzie dla niej zachętą do dalszej pracy nad rozwojem dendrologii w obu zaprzyjaźnionych krajach. W czasie zjazdu nakręcono dalszy ciąg filmu, rozpoczętego na zjeździe we Wrocławiu. Film ten zostanie wyświetlony na zjeździe w Młynianach”. Czy szpula z taśmą się gdzieś, może w arboretum w Młynianach, zachowała?!

Zjazd w Młynianach zapisał się mocno w pamięci jego uczestników, był bowiem jakby erupcją wzajemnej przyjaźni i zadowolenia z faktu, że można działać wspólnie, że wreszcie się odwiedzamy; wieczorne spotkania, pełne radości i wesołości, ciągnęły się w sposób znany w krajach naszej części Europy (ryc. 2–5). Warunki, w jakich zjazd organizowano, nie przypominają zupełnie czasów obecnych – w archiwum Sekcji Dendrologicznej PTB zachowały się liczne dokumenty z okresu przedzjazdowego i prawie wszystkie przedstawiają pokonywanie przeszkód w „załatwieniu” paszportów, wiz, obcej waluty! W odrębnej notatce z zebrania Sekcji Dendrologicznej PTB (21 stycznia 1960) czytamy, między innymi, takie słowa:

„Kol. Szymanowski omawia przyszły Zjazd Sekcji Dendrologicznej PTB i czeskiej Sekcji w czerwcu 1960 r. na Słowacji. Jedzie 30 osób z Sekcji z całej Polski. Zjazd trwać ma 4 dni [...] Browicz wyjaśnia o współpracy tych dwóch Sekcji Dendrologicznych. Jazda pociągiem gdyż jest tańsza niż podróż autokarem. Nocleg w namiotach [to były czasy!]”.

Ryc. 3. Uczestnicy pierwszego zjazdu w 1960 r. przed pałacem w Topoľčiankach (1 – Władysław Bugała, 2 – Vojtech Horák, 3 – Anna Stecka, 4 – Hanna Czeczottowa, 5 – Konstanty Stecki, 6 – Milan Velička, 7 – Antonín M. Svoboda, 8 – Maria Gostyńska (ze zbiorów Hanny Straus)

Fig. 3. Participants at the first conference in 1960 in front of the Palace at Topoľčianki (1 – Władysław Bugała, 2 – Vojtech Horák, 3 – Anna Stecka, 4 – Hanna Czeczottowa, 5 – Konstanty Stecki, 6 – Milan Velička, 7 – Antonín M. Svoboda, 8 – Maria Gostyńska (from the private collection of Hanna Straus)

Ryc. 4. Zjazd w Młynianach (1960 r.): 1 – Anna Holubová, 2 – Stefan Kownas, 3 – Tadeusz Szymanowski, 4 – Anna Stecka, 5 – Konstanty Stecki (ze zbiorów Hanny Straus)

Fig. 4. Meeting in Mlyňany (1960): 1 – Anna Holubová, 2 – Stefan Kownas, 3 – Tadeusz Szymanowski, 4 – Anna Stecka, 5 – Konstanty Stecki (from the private collection of Hanna Straus)

W Młynianach odżyła kwestia federacji dendrologicznej, pierwszego dnia zjazdu „... nastąpił doniosły moment utworzenia Federacji Sekcji Dendrologicznych czeskosłowackiej i polskiej. Statut Federacji odczytał w języku czeskim dr Ivan Klačterský, w języku polskim prof. dr Stanisław Kościelny, przyjęciem statutu przez aklamację zakończono I posiedze-

nie Zjazdu” (Szymanowski 1961). Tekst statutu federacji i jej czesko-polsko-słowackie, pięcioosobowe prezydium (Klačterský oraz Kościelny, Hofman, Białobok i Benčať) podaje Hofman (1962). Powołana federacja pozostała tworem „papierowym”, choć oczywiście sama współpraca, zapoczątkowana w Młynianach, trwała latami i była pełna treści.

Ryc. 5. Zjazd w Młynianach (1960 r.): 1 – Adam Czartoryski, 2 – Hanna Straus, 3 – Jerzy Tumiłowicz, 4 – Włodzimierz Seneta, 5 – Tadeusz Szymanowski, 6 – Stefan Kownas, 7 – Vojtech Horák, 8 – Anna Stecka, 9 – Konstanty Stecki, 10 – Leokadia Witkowska (zbiory J. Dolatowskiego)

Fig. 5. Meeting in Mlyňany (1960): 1 – Adam Czartoryski, 2 – Hanna Straus, 3 – Jerzy Tumiłowicz, 4 – Włodzimierz Seneta, 5 – Tadeusz Szymanowski, 6 – Stefan Kownas, 7 – Vojtech Horák, 8 – Anna Stecka, 9 – Konstanty Stecki, 10 – Leokadia Witkowska (from J. Dolatowski's private collection)

Ryc. 6. Drugi zjazd w 1963 r., nad Bałtykiem (Wolin? Międzyzdroje?): 1. Ivan Klášterský, 2 – Stanisław Kościelny, 3 – Stefan Kownas, 4 – Zdeněk Kříž, 5 – Josef Duda (ze zbiorów Hanny Straus)

Fig. 6. The second conference in 1963, on the Baltic coast (possibly at Wolin or Międzyzdroje): 1. Ivan Klášterský, 2 – Stanisław Kościelny, 3 – Stefan Kownas, 4 – Zdeněk Kříž, 5 – Josef Duda (from the private collection of Hanna Straus)

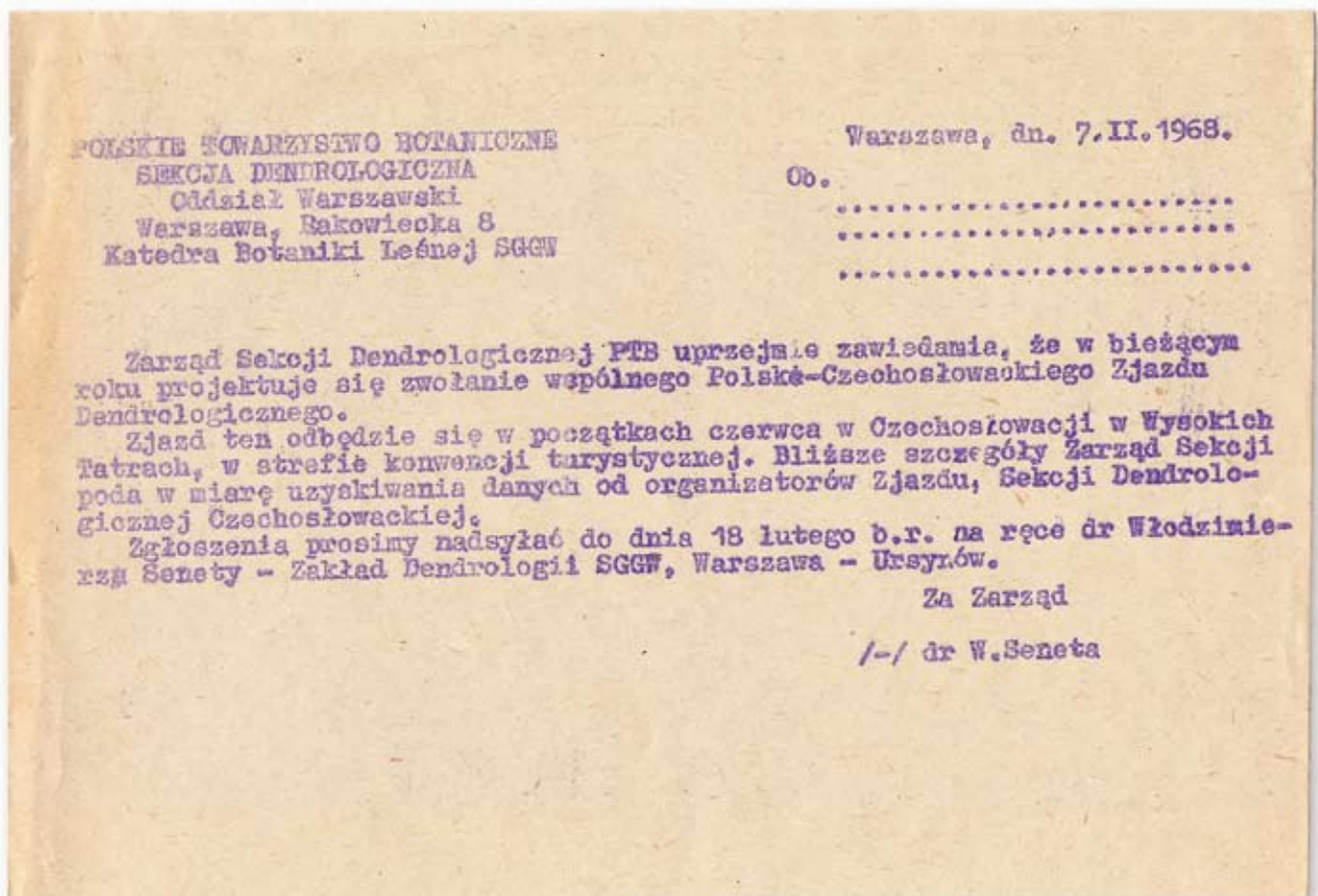
Ryc. 7. Drugi zjazd w 1963 r., na plaży w Międzyzdrojach: 1 – Henryk Chylarecki, 2 – Stefan Białobok, 3 – Ivan Klášterský, 4 – Stanisław Kościelny (ze zbiorów Hanny Straus)

Fig. 7. The second conference in 1963, on the beach at Międzyzdroje: 1 – Henryk Chylarecki, 2 – Stefan Białobok, 3 – Ivan Klášterský, 4 – Stanisław Kościelny (from the private collection of Hanna Straus)

Zjazdy, organizowane zrazu tylko przez Czechów, Słowaków i Polaków, nabrały z czasem szerszego charakteru (ryc. 6–7). Dendrologowie zaczęli gościć i gdzie indziej, zwłaszcza na Węgrzech, a na kongresy trafiali częściej dendrologowie i z innych krajów socjalistycznych. Sprawozdania z poszczególnych spotkań podają zazwyczaj listy uczestników, tu możemy tylko wymienić niektórych uczestników spoza naszych krajów. Bardzo często w zjazdach uczestniczyli profesorowie András Terpö i Zoltán Karpáti z Węgier, a czasem, na niektóre – przyjeżdżali profesorowie Pavle Fukarek i Vitomir Stefanovič z Jugosławii, doktorzy Hans-Joachim Albrecht, Klaus D. Gandert i Fritz Nowusch z NRD oraz akademik, prof. Piotr Iwanowicz Lapiń, i dr Liliana Plotnikova z ZSRR.

W maju lub czerwcu 1968 r. miał się odbyć wspólny zjazd w Tatrach, organizowany przez Czechów i Słowaków; ale na przeszkodzie stanął zrazu brak odpowiedniej liczby noclegów i zebranie – już tylko planarne czechosłowackiej sekcji – przeniesiono na wrzesień do Lednic, no ale i z tego w tragicznym dla Czechosłowacji roku 1968 nic już wyjść nie mogło (Svoboda 1969). Śladem owych planów jest pismo, jakie skierował w lutym 1968 r. do swych członków zarząd polskiej Sekcji Dendrologicznej (ryc. 8).

Współpraca nie ograniczała się do kongresów, przyjmowała różne formy – na przykład wielu studentów ze stworzonego przez Włodzimierza Senetę warszawskiego ośrodka dendrologicznego, na Wydziale Ogrodniczym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, jeździło na praktyki do Průhonic, a liczne czechosłowacko-polskie spotkania naukowe i konferencje poświęcone były sprawom często bliskim dendrologii i stanowiły okazję do dendrologicznych spotkań. Można tu wymienić zjazd na 100-lecie Czeskiego Towarzystwa Botanicznego, jaki miał miejsce w Pradze w 1962 r., z Władysławem Szaferem i wieloma gośćmi z Polski, czy współpracę uczonych obu krajów w dziedzinie studiów nad zmiennością drzew i krzewów i biometrią (ze strony polskiej przede wszystkim z Krakowa – prof. Janina Jentys-Szaferowa i później doc. Jerzy Staszkiwicz z zespołem, z Wrocławia – prof. Tadeusz Kowal, a ze strony czechosłowackiej – Antonín M. Svoboda). Rozwijała się też współpraca w dziedzinie historii parków i ogrodów, z polskiej strony podtrzymywana przez prof. Jerzego Bogdanowskiego (na konferencji w miejscowości Červený Dvůr w roku 1999 wygłosił na przykład referat o parkach krajobrazowych w Polsce), prof. Longina Majdeckiego i jego studentów z Sekcji Kształtowania Terenów Zieleni SGGW

Ryc. 8. Zaproszenie na zjazd, który się nie odbył (1968 r.)

Fig. 8. The invitation to the conference that never happened (1968)

w Warszawie, i dr. Andrzeja Michałowskiego z warszawskiego Ośrodka Ochrony Zabytkowego Krajobrazu.

Dawna wieloletnia umowa między Czechosłowacką a Polską Akademią Nauk, poza międzynarodowymi kongresami, które w decydujący sposób pozwalała organizować, umożliwiała szeroką wymianę uczonych obu krajów, każdego roku obejmując dziesięć osób. Po 1989 r., choć wszelkie przepisy złagodniały, znikł polityczny „gorset”, krępujący naukę, i podróżujemy między sobą bez jakichkolwiek utrudnień – kontakty dendrologów stały się zdecydowanie rzadsze, ograniczone właściwie do wzajemnych wizyt tych, którzy zaprzyjaźnili się już niegdyś. W Rogowie, 11 czerwca 2011 r., na walnym zjeździe członków PTD, jednym z członków honorowych został autor tej notatki (ryc. 9).

Ryc. 9. Antonín M. Svoboda, po lewej, i Jakub Dolatowski w Rogowie, 11 czerwca 2011 r., gdy po raz pierwszy nadano członkostwa honorowe PTD (fot. A. Marczewski)

Fig. 9. Antonín M. Svoboda, on the left, and Jakub Dolatowski at Rogów, 11th June 2011, on the occasion of the appointment of the first honorary members of the Polish Dendrology Society (photo A. Marczewski)

Zarys bibliografii międzynarodowych zjazdów dendrologicznych, w układzie chronologicznym

(nie jest to zestawienie pełne, na przykład kolejne źródła o drugim i trzecim zjeździe, w 6, 7 i 13 numerze trudno dostępnego, „niszowego” wydawnictwa „Dendrologická sdělení”, wskazuje Svoboda 1974!)

spotkania, które poprzedziły i przygotowały pierwszy zjazd w Młynianach

Klásterský I. 1959/1960. Zjazd Sekcji dendrologicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego we Wrocławiu ve

dnech 27.–28. června [dwujęzyczny tytuł – sic!] 1959. Dendrologický sborník – Acta Dendrologica Českoslovaca 2: 341–342.

Klásterský I. 1959/1960. Plenární zasedání Dendrologické sekce Čs. botanické společnosti na Korábu u Kdyně ve dnech 3.–5. září 1959. Dendrologický sborník – Acta Dendrologica Českoslovaca 2: 343–344.

Zanowa M. 1960. Zjazd Sekcji Dendrologicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego we Wrocławiu. Rocznik Sekcji Dendrologicznej PTB 14: 248–249.

Szymanowski T. 1960. Krótkie sprawozdanie ze Zjazdu Sekcji Dendrologicznej Czechosłowackiego Towarzystwa Botanicznego. Rocznik Sekcji Dendrologicznej PTB 14: 255–256.

pierwszy zjazd, Młynany i Topol’čianky, Czechosłowacja, 1960

Svoboda A. M. 1961. Sjezd polských a československých dendrologů v Mlýňanech 1961. Preslia 33: 111–112.

Szymanowski T. 1961. Wspólny Zjazd Sekcji Dendrologicznych Czechosłowackiej i Polskiej w Mlýňanach na Słowacji. Rocznik Sekcji Dendrologicznej PTB 15: 292–301.

Hofman J. 1962 [1961]. Zpráva o I. sjezdu polských a československých dendrologů v Mlýňanech ve dnech 6. až 9. června 1960. Dendrologický sborník – Acta Dendrologica Českoslovaca 3: 186–191.

drugi zjazd, Kórnik, Poznań i Szczecin, Polska, 1963

Klásterský I. 1964. Zpráva o 2. sjezdu československých a polských dendrologů. Dendrologická sdělení 9: 1–9.

Bugała W. 1964. II zjazd czechosłowackich i polskich dendrologów. Rocznik Sekcji Dendrologicznej PTB 18: 243–245 + 245–246 [aneks od redakcji].

trzeci zjazd, Budapeszt, Węgry, 1966

Musil I. 1966. III. sjezd československých a polských dendrologů v Budapešti. Časopis Slezského Muzea – Dendrologie 5: 71–72.

Bugała W. 1967. III zjazd czechosłowackich i polskich dendrologów. Rocznik Sekcji Dendrologicznej PTB 21: 253–256.

czwarty zjazd, Zlaté Moravce, Czechosłowacja, 1973

Dendrologická sdělení 27, 1973. [zeszyt w całości poświęcony zjazdowi w Złoty Morawcach]

Čtvrtý sjezd československých a polských dendrologů. Dendrologická sdělení 28: 1.

Rezolucia 4. zjazdu československých a polských dendrologov. Dendrologická sdělení 28: 2–3.

Krzywański D. 1974. Sprawozdanie ze Zjazdu Dendrologicznych Sekcji Czechosłowackiego i Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Złoty Morawcach. Rocznik Sekcji Dendrologicznej PTB 28: 153–158.

Benčať F. 1974. O IV. zjazde československých a polských dendrologov. Folia dendrologica 1: 91–97.

piąty zjazd, Białowieża i Olsztyn, Polska, 1974

Program pátého sjezdu polských a československých dendrologů v Bělověži 1974. Dendrologická sdělení.

Roudná M. 1975. Polsko-československý dendrologický sjezd. Časopis Slezského Muzea – Series Dendrologia 24(1): 93–95.

Krzywański D. 1976. Sprawozdanie z jubileuszowego Zjazdu 50-lecia Sekcji Dendrologicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego – V Zjazd Dendrologiczny Polsko-Czechosłowacki w Białowieży i Olsztynie. Rocznik Sekcji Dendrologicznej PTB 29: 171–178.

Benčat' F. 1977. Úspěšne sa rozvíja spolupráca československých a poľských dendrológov. Folia dendrologica 3: 153–163.

šiesty zjazd, Budapešť, Maďarsko, 1976

Krkavec F. 1976. VI. Dendrologický sjezd v Maďarsku (5.–12.7.1976). Časopis Slezského Muzea – Series Dendrologia 25(2): 175–178.

Gandert K.-D. 1977. Der 6. Dendrologische Kongress der sozialistischen Länder 1976 in der Ungarischen Volksrepublik. Beiträge zur Gehölkunde [1977]: 99–101.

Krzywański D., Rutowiczowa H. 1978. Sprawozdanie z Międzynarodowego Kongresu Dendrologicznego państw socjalistycznych na Węgrzech w dniach 5–12.07.1976 r. Rocznik Sekcji Dendrologicznej PTB 31: 181–186.

Benčat' F., Juhásová G. 1979. O VI. zjazde československých, poľských a maďarských dendrologů. Folia dendrologica 5: 171–177.

siódmy zjazd, Drezno, NRD, 1979

Gandert K.-D. 1981. Der VII. Dendrologische Kongress sozialistischer Länder 1979 in der Deutschen Demokratischen Republik. W: Begrünung in Industriegebieten (Referate des VII. Dendrologischen Kongresses sozialistischer Länder 29. Juni bis 3. Juli 1979 in Dresden (Albrecht H.-J., Berger J., Gandert K.-D.)), ss. 3–5.

Benčat' F. 1981. VII. zjazd dendrológov socialistických krajín v Drážďanoch. Folia dendrologica 8: 151–167.

ôsmy zjazd, Tbilisi, Gruzja, 1982

Benčat' F. 1983. 8. kongres dendrológov a sadovníkov socialistických krajín. Folia dendrologica 10: 297–308.

Neumann H. 1983. Der VIII. Dendrologische Kongress sozialistischer Länder 1982 in der UdSSR. Beiträge zur Gehölkunde [1983]: 4–7.

Svoboda A. M. 1985. 8. dendrologický kongres socialistických zemí – Tbilisi 1982. Dendrologická sdělení [voliteľna príloha] 31: 1–9.

deviaty zjazd, Průhonice, Československo, 1985

Benčat' F., Svoboda A. M. 1986. IX. dendrologický kongres – Praha 1985. Dendrologická sdělení 32: 1–7.

Svoboda A. M., Tábor I., Benčat' F. 1986. Seznam referátů, na IX. Dendrologickém kongresu a jejich publikování. Dendrologická sdělení 32: 8–15.

Benčat' F., Svoboda A. M. 1987. IX. medzinárodný dendrologický kongres v Prahe. Folia dendrologica 14: 375–392.

dziesiąty zjazd, Sofia, Bulharia, 1988

Gandert K.-D. 1989. X. Dendrologenkongress sozialistischer Länder 1988 in Sofia. Beiträge zur Gehölkunde [1989]: 4–6.

Baranec T. 1990. X. kongres dendrológov – Sofia 1988. Dendrologická sdělení 34: 76–77.

Svoboda A. M., Benčat' F. 1990. X kongress dendrologov socialistických stran – Cofija 1988. Folia dendrologica 17: 393–397.

Rezolucja X Kongresu Dendrologicznego Krajów Socjalistycznych (Olaczek R. tłum.) 1990/1991. Rocznik Dendrologiczny 39: 157–158.

Literatura

Hofman J. 1962 [1961]. Zpráva o I. sjezdu polských a československých dendrologů v Mlýňanech ve dnech 6. až 9. června 1960. Dendrologický sborník – Acta Dendrologica Českoslovaca 3: 186–191.

Klásterský I. 1959/1960. Zjazd Sekcji dendrologicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego we Wrocławiu ve dnech 27.–28. června 1959. Dendrologický sborník – Acta Dendrologica Českoslovaca 2: 341–342.

Krajewski M. 1982. Dzieje Medyki – zarys monograficzny. KAW, Rzeszów.

Mitglieder–Verzeichnis (Abgeschlossen am 20. Februar 1914.) 1914. Mitteilungen der Dendrologischen Gesellschaft 6(2): 172–180.

Roezl B. 1857. Catalogue de graines de Conifères Mexicaines, en vente chez B. Roezl et Cie horticulteurs, à Napoles, près Mexico; pour Automne 1857, et printemps 1858. Imprimerie de M. Murguia, Mexico.

Svoboda A. M. 1969. Činnost dendrologické sekce. Dendrologická sdělení 19: 1–2.

Svoboda A. M. 1974. Vzájemné styky československých a polských dendrologů. Dendrologická sdělení 28: 5–6.

Svoboda A. M. 1984. Zpráva o činnosti dendrologické sekce za 25 let – od založení v roce 1958 až 1983. Dendrologická sdělení 30: 38–45.

Szymanowski T. 1960. Krótkie sprawozdanie ze Zjazdu Sekcji Dendrologicznej Czechosłowackiego Towarzystwa Botanicznego. Rocznik Sekcji Dendrologicznej PTB 14: 255–256.

Szymanowski T. 1961. Wspólny Zjazd Sekcji dendrologicznych czechosłowackiej i polskiej w Mlýňanach na Słowacji. Rocznik Dendrologiczny 15: 292–301.

Zanowa M. 1960. Zjazd Sekcji Dendrologicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego we Wrocławiu. Rocznik Sekcji Dendrologicznej PTB 14: 248–249.